



Handwritten marginal notes in red and black ink, including a large decorative initial 'D'.

D galeere minne verstantis onlams ghede
vlootende in de diepten der see van de
te ende duicessstet onde hystoren/ also ir
in meemighe was min gheest te leyde
in de hantē daco ir meende rust te nemen Omec

MUSEUM
BRITANICUM

[DIE HISTORIE VAN JASON] ¹

DE galeyе mijns verstants onlancs gheleden vlotende² in de diepten der seen van vele ende diveerssche oude hystorien, also ic in meeninghe was mijn gheest te leyden in de haven daer ic meende rust te nemen, onver-[2v]sienlic³ heeft hem seer na by mi gheopenbaert een scip, gheleit bij een man alleen.⁴ Dese man seer lichtelic creech mijn ghesicht, mits twelc hij mi gaf een zake om peinsen ende van verwonderringhe, overmits dat ic sijn aenschijn drouvich sach ende ongheheucht,⁵ dus gheroert sijnde met compassien in sijn verdriet, altijd met begheerten hem ansiende.⁶ Ter stont dit meerckende, hij rechte hem up al staende ende sprac: “Meensch van groven verstande, wat verwonderstu dij aldus?⁷ Ancker hier dijн galeyе ende nym dijн plume⁸ ende stel bij gheschrift min⁹ weercken!¹⁰ De coninc Jupiter van Creten was mijn oude vader¹¹ ende

1. Hs.: Ingeplakt een uitgeknipte titel uit een 17de-eeuwse [?] druk: “De Historie van Koninck Jason” met daaronder geschreven in een gelijktijdige [?] hand: “Anno 1312. geschreeven – ”

2. vlotende: varende

3. onversienlic: plotseling

4. [Gr 1r] [2r] LA gallee de mon engin flotant na pas long temps en la parfondeur des mers de pluseurs anciennes histoires ainsi comme le vouloie mener mon esperit en port de repos / soudainement sapparu au pres de moy vne nef conduite par vng homme seul /

5. ongheheucht: hetzelfde als “drouvich” — in deze historie komen vaak ‘doubletten’ voor: hetzelfde wordt in twee woorden uitgedrukt: “triste et desolee” (bedroefd en droevig).

6. Cest homme gaigna legierement mon regard et me donna tiltre de penser *et* desbahissement pour ce que le viz sa face triste et desolee / Dont frappe de compassion en son ennuy

7. au plustost quil concheut que le le regardoye de grant desir / Il se mist en son estant / et me dist / Homme de rude engin que tesmerueille tu /

8. plume: pen (gemaakt van een vogelveer)

9. min: mijn — deze variant komt te vaak voor om aan een verschrijving te denken.

10. ancre ta gallee ycy et pren ta plume pour mettre par escript mes fais /

11. oude vader: grootvader

sielic heeft hem seer na by m gheopenbaert een sap
gheleit bi een man alleen Dese man seer lichtelic
creech m ghesicht mit abelc hi mi gaf een zalic
om persen en van verbondringhe/ouermits dat
ic sin aenschijn droouich sach en onghemencht
Dus gheroet sinde met gpassien in sin vedruet al
tit met begheerten hem ansiende Teo stont die
meevdende hi rechte hem op al staende en sprac
Mensch van grouen verstande wat verbonderstu
di aldus Andree hier din galere ende m m din
plume ende stel bi ghescaft m beerlien De co
mit iupiter va creten ^{mm}oude vader ende maec
te caeus een van zinnen zonen cuemich van mi
indome Dese caeus van m vader eson Ende n
ben jason die t gulden vlic mit eylant van colcos
van ende die daghelus arbende in die ghesvortel
de droefheit om des omeren die emghe in m m
eov ende glorie quetsen in mposseende ende aen
seggende in mit ghequet te hebben ende ghe
lofte ghehouden theghent medea Daerstu de wa
rachticheit of ghelesen hebste Dus biddic di dat
du maecste een bouc mit abelc die ghent die m m
eov ende glorie soucken te vrecken ende te met te
doen moghen bekemē hoer indiscrete en onbewide
sentenanc Ende om dit te doent hebbic din bev
coren ten eynde datstu din ghescaften presenteeft
den vader van allen scuerme dat is philipe

maecte Eacus, een van zijnen zonen, cueninck van Mirmidonie.¹ Dese Eacus wan mijn vader Eson.² Ende ic ben Jason, die tGulden Vlies int eylant³ van Colcos wan, ende die daghelics arbeide⁴ in die ghewortelde droefheit om der onneren⁵ die enighe mijn⁶ eer ende glorie quetsen, mi imponerende ende aenseghende mi niet ghequeten te hebben ende ghelofte ghehouden theghens Medea, daerstu de warachticheit oft ghelesen hebste.⁷ Dus biddic dij dat du maecste een bouc, int twelc die ghene die min eer ende glorie soucken te vlecken ende te niet te doen, moghen bekennen hoer indiscrete en[de]⁸ onberaden sentencien.⁹ Ende om dit te doene hebbic dijn vercoren ten eynde datstu dijn ghescrijften presenteerste den vader van allen scriveynnen, dat is Philips, [3r] vader ende minre alder deucht, in zijn tijt hartoech van Borgoengen ende Brabant etcetera, de welc al sijn tijt is gheffecteert¹⁰ ende gheneycht gheweest te sien ende horen lesen oude historien of vertellen die feyten ende daden der vromer,¹¹ hier voertijts bloyende in deuchden, in vromicheden ende in wijsheit, om sijn sonderlinghe tijt lidinghe¹² ende recreacie.”¹³

1. Le roy Iupiter de crete fu mon tayon / et fist cacus lun de ses filz roy de mirundoine.

2. Cest cacus engendra mon pere Eson

3. Dat Colcos een eiland is, lijkt een toevoeging van de vertaler op basis van voorkennis, want dat wordt pas later in de tekst verteld.

4. arbeide: gekweld word

5. onneren die: laster waarmee

6. Hs.: mi mijn

7. Je suis Iason / celluy qui le veaurre dor conquist en colcos Et qui Iournallement laboure en dolour enrachinee en tristesse pour le deshonneur dont aucuns frappent ma gloire moy Imposans non auoir tenu ma promesse enuers medee ce dont tu as leu la verite /

8. Hs.: ‘en’ — “en” in de betekenis van ‘ende’ wordt voortaan zonder voetenoot geëditeerd als en[de] ter onderscheid van het negatiepartikel ‘en’.

9. sentencien: oordelen — Sy te prie que tu faces vng liure / ou ceulx qui ma gloire quierent flaistrir / puissent cognoistre leur Indiscret Iugement /

10. gheffecteert: belangstellend

11. daden der vromer: daden van dappere mannen — vroom: kracht én moed

12. sonderlinghe tijt lidinghe: privé tijdverdrijf

13. Et a ce faire tay esleu afin que ton escripture presentes au pere des escripuains / Cest a Philippe pere et ameur de vertus en son temps duc de bourgoingne *et* de brabant *etcetera* / Lequel tout son viuant a este moult affecte *et* enclin de oyr et veoir lire les anciennes histoires / ou racompter les faiz des preux Iadis flourissans en vertus en vaillance *et* prudence pour son singulier passe temps /

vader ende minne alder deucht in zyn tyt hartoech
 van borgoengen ende brabant **De** Welc al
 sijn tyt is gheaffecteevt en gheneycht ghebeest
 te sien ende hoer lesen oude historien of vertellen
 die ferten ende daden des vromer hier voertints
 vlorende mit deuchden mit vromchede en in onse
 heit om sijn sonderlinghe tyt lidinghe en recreace
 Mit deser woorden ouersienlic woordic sap ende
 mans quyt gheleue ut ziende waer ende bleef daer
 pensende maer mit eynde begheerende alle eer te
 verlicke ende de deuchden des vorseits jasons
 te declareren **De** anderde min galere ende stelde bin
 gheschifte zyn vordit als hier naer breder en mit
 langhe ende in ghedeclareert sal voesen die pre
 sentere ic min cioen bouplem den zeer hoghe zeer
 moghende ende zeer gheduchten prins den her
 toghe van borgon **De** met vermetende soffisant
 ende vone ghenouch zyn maer presentere min
 zeer onderdanighe dienst onbaerdich **G**

Hier eyndt de prologe van Jason Ende
 beghint hoe de coninc Esou sijn testa
 ment maecte **G**



Mit deser worden, onversienlic wordic scip ende mans quijt ghelijc ict ziende wart, ende bleef daer peinsende.¹ Maer int eynde, begheerende alle eer te verlichten ende de deuchden dees vorseits Jasons te declareren, ic anckerde min galeyende ende stelde bij ghescrifte zijn wercken,² als hier naer breder ende int langhe ghedeclareert sal wesen.³

Dus presentere ic mijn cleen boucxkin⁴ den zeer hoghen, zeer moghende ende zeer gheduchten prins, den hertoghe van Borgongen etcetera, niet vermetende soffisant⁵ ende wijs ghenouch zijn, maer presentere mijn zeer onderdanighe dienst, onwaerdich.⁶

*Hier eyndt de prologe van Jason ende beghint hoe de coninck Eson sijn testament maecte.*⁷

1. A ces parolles la nef *et* Iason sesuanuyrent et le demouray Illec pensif /

2. wercken: daden

3. Mais en fin en desirant honneur esclarcir / et les vertus declairer dicellui Iason le ancray ma gallee et mis par escript ses fais [2v] comme cy apres sera plus a plain et bien au long declaire.

4. mijn cleen boucxkin: bescheidenheidstopos

5. soffisant: geschikt

6. Sy presente mon petit liure audit treshault / trespuissant et tresredoubte prince le duc de bourgongne de lotrik et de brabant non presumant mon Ineloquence / Mais presentant mon treshumilie seruice Indigne. — hs.: Na “onwaerdich”, het laatste woord van de proloog, schreef de kopiist dezelfde “Et cetera” abbreviatuur als na “borgongen” om daarmee het einde van een titel, paragraaf of hoofdstuk te markeren. Dit gebeurt af en toe ook in de Franse druk. Dit conventionele ‘etcetera’ wordt in de kritische Middelnederlandse editie genegeerd als het niet bij de ‘tekst’ hoort.

7. Cy fine le prologue du liure contenant les fais et proesses du noble et vaillant cheualier Iason comme Il pourra clerement apparoir en listoire qui sensuit.